

**‘Els altres parroquians’:
immigració i parròquies
a la Catalunya metropolitana
(1950-1980)**

**Col·lecció
recerques/RETRATS**

10

**‘Els altres parroquians’:
immigració i parròquies
a la Catalunya metropolitana
(1950-1980)**

Francisco Javier Rodríguez Baena

Producció i edició: nectar-mecenix (ambar@periodistes.org)

Correcció lingüística:

Disseny de la coberta: Creators

Impressió: ServicePoint

© dels textos: Francisco Javier Rodríguez Baena

© d'aquesta edició

Centre d'Estudis de l'Hospitalet

Av. Josep Tarradellas, 44. (Espai Molí)

08901 L'Hospitalet de Llobregat

Tel: 93 338 60 91

A-e: celh@celh.cat Web: www.celh.cat

Primera edició: novembre de 2022

ISBN:

Dipòsit legal:

La publicació d'aquesta obra ha rebut el suport de:

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra ha de comptar amb l'autorització escrita dels titulars de la propietat intel·lectual, excepte en el que la llei preveu expressament al respecte. La infracció d'aquests drets pot ser constitutiva de delictes contra la propietat intel·lectual (art. 270 i seg. del Codi penal). Tots els drets reservats.

*Aquest llibre s'ha editat gràcies al suport de amics i amigues
que han fet aportacions pecuniàries mitjançant el sistema mecenix.com.*

*L'autor agraeix ben sincerament a tothom les seves aportacions.
El sistema preveu fer esment en concret de les següents persones:*

Un agraïment especial també a les empreses

RESUM:

Les parròquies eren un dels primers espais on l'immigrant de mitjans del segle XX a Catalunya socialitzava, conjuntament amb la feina. Tanmateix, hi ha un buit de treballs que estudiïn concretament la relació entre aquella immigració i les parròquies, tant les preexistents o 'antigues' com les que es van erigir a redós del naixement de barris sencers, atès que la investigació s'ha dirigit sovint a l'estudi de les connexions entre cristianisme i moviment obrer. El present treball vol centrar-se a determinar si les parròquies van actuar com un agent integrador dels nouvinguts a 5 ciutats metropolitanes.

ABSTRACT:

Parishes were one of the first places where the mid-twentieth century immigrant in Catalonia socialized, along with work. However, there are few studies about the relationship between that immigration and the parishes, both pre-existing and those that were erected around the birth of entire neighborhoods. Research has often been directed to the study of the connections between Christianity and the labor movement. The present work aims to determine whether parishes acted as an integrating agent for newcomers to 5 metropolitan cities.

PARAULES CLAU: *Església, immigració, integració, llengua, religiositat, identitat*

KEYWORDS: *Church, immigration, integration, language, religiousness, identity*

“Estoy cansada de no saber dónde morirme. Esa es la mayor
tristeza del emigrado. Qué tenemos nosotros que ver con los
cementeros de los países donde vivimos”

MARÍA TERESA LEÓN, *Memoria de la melancolía*

AGRAÏMENTS

Aquest treball no hauria estat possible sense les observacions, correccions i consells del Dr. Carles Santacana, tutor de la recerca. També voldria destacar la inestimable ajuda i professionalitat del personal dels arxius consultats, així com els consells de l'Elionor Sellés i en José Fernández, grans coneixedors del panorama eclesial del Baix Llobregat-, que van dedicar una part del seu temps a ajudar-me a focalitzar la recerca. En aquest sentit, no podria deixar d'esmentar la dedicació de l'Érika Fabregat, del secretariat diocesà de Pastoral Obrera, que a més d'obrir-me les portes de l'Arxiu Especial de Pastoral Obrera va ser decisiva a l'hora de localitzar documents valuosos.

Tampoc puc oblidar els comentaris de l'Ignasi Doñate i l'Ignasi Riera, així com els records de la Josefa Delgado i l'experiència de Manu Vaquerizo, presidenta i secretari de l'associació cultural *Raíces de Andalucía* de Viladecans. Per últim, vull agrair també el suport dels equips parroquials de Santa Eulàlia de Mèrida i Santa Maria del Gornal, de l'Hospitalet; Sant Joan Baptista i Santa Maria de Sales, de Viladecans, així com els de Santa Maria i Sant Miquel de Cornellà. I tants altres noms que segurament em deixo.

SUMARI

Pròleg, Carles Santacana	11
1. Introducció	15
1.1 Estructura de la recerca	19
1.2 Metodologia, bibliografia i fonts	20
2. Context històric	27
2.1 La primera gran onada del segle XX (1910-1930)	28
2.2 Les migracions de la fam dels anys 40	34
2.3 La segona onada migratòria (1950-1975)	36
2.4 L'Església durant el franquisme: esquerdes en un bloc granític	
BLOC 1: Del profà	
3. Les parròquies com a espai de socialització primerenca de l'immigrant .	47
4. L'Església i la manca d'habitatge: entre l'oportunitat i el paternalisme ...	55
5. Solidaritat a les parròquies, sense les parròquies: el Dia de l'Emigrant ...	61
6. Preocupats i desorientats: els debats sobre la relació Església-migrants	71
7. Entre l'assistència paternalista i l'acció social compromesa	79
8. Mossens en terra estranya	91
9. A voltes amb la llengua	97
BLOC 2: De l'espiritual	
10. 'Lost in predication': el trauma de l'emigració en la pràctica religiosa	109
11. Religiositat popular de l'immigrant: panacea o mal de cap?	115
12. I els de tota la vida, què en pensaven?	129
13. Conclusions	133
14. Annexos	137
15. Fonts i bibliografia	141